

## DE ZAAK: KENIA

### De dramatische vervolging van machthebbers

‘Wilt u straks, als u op de publieke tribune zit, niet naar mensen in de rechtszaal wijzen? En ook niet naar bekenden zwaaien?’ Met luide stem probeert een medewerkster in de foyer van het Strafhof boven het kabaal uit te komen. Een internationaal gezelschap van journalisten, diplomaten, politici, juristen en waarnemers zoekt er zijn weg. Tientallen Keniaanse parlementariërs en advocaten domineren de menigte in de lobby. Ze zijn speciaal overgevlogen voor de zaken tegen in totaal zes landgenoten, die door het Strafhof zijn aangeklaagd en voor het eerst voor de rechter verschijnen. Deze *initial appearance hearing* is een korte voorgeleiding louter bedoeld om de identiteit van de Keniaanse verdachten te checken, hen te informeren over de aanklachten en te wijzen op hun rechten.

Het is 7 april 2011 en het is nog lang niet zeker of het daadwerkelijk tot een proces tegen dit zestal gaat komen. Na deze voorgeleiding volgt over enkele maanden de *confirmation of charges hearing*. Tijdens die zittingen zullen de aanklagers hun eerste bewijs presenteren, waarna de rechters besluiten of zij wel een zaak hebben. De zes Kenianen worden verdacht van het organiseren van grootschalig geweld na de verkiezingen van 27 december 2007. Grote massa's strijders en burgers, bewapend met machetes, stokken, speren en pijl en boog, vielen in grote delen van het land weerloze mensen van andere etnische groepen aan. In een paar weken tijd werden maar liefst 1300 Kenianen afgeslacht. Honderdduizenden burgers sloegen op de vlucht. Kenia balanceerde op de rand van een burgeroorlog.

‘U mag geen camera's en tassen meenemen naar de publieke tribune. Ook mobiele telefoons moeten in de kluisjes,’ roept de medewerkster. Alleen pen en papier zijn toegestaan. De stroom bezoekers begeeft zich met de lift of via de trap naar boven, naar de publieke tribune. Daar nemen ze plaats op de klapstoeltjes en zetten een koptelefoon op, die nodig is om de zitting te kunnen volgen. Tussen het publiek en de rechtszaal zit kogel- en geluidwerend glas. De bezoekers kijken uit op een overdaad aan lichtbruin. Het meubilair in de rechtszaal is van hout en zelfs de wanden zijn met houten

panelen bekleed. Het tapijt is beige gestreept.

Plots verstomt het geroezemoes. Drie rechters, gekleed in hun donkerblauwe toga met lichtblauwe biezen, maken hun entree. In een golf staan publiek en functionarissen op, om pas weer te gaan zitten als de magistraten plaatsnemen. De middelste rechter, de Bulgaarse Ekaterina Trendafilova, neemt als voorzitter het woord. ‘Helaas starten we met een vertraging van drie minuten,’ klinkt haar stem streng via de koptelefoon. Of iedereen de tijd wil respecteren. ‘Deze kamer is hier heel strikt in,’ aldus Trendafilova. De toon is gezet. Hier zit een magistraat die niet met zich laat spotten.

Volgende punt. ‘U heeft anderhalve minuut om uw foto te nemen. Niet langer,’ zegt ze tegen twee fotografen die permissie hebben om in de rechtszaal foto's te maken die weldra via de internationale persbureaus zullen worden verspreid. Op de tweede verdieping van de publieke tribune gaan toeschouwers staan om te zien wat er een paar meter lager gebeurt. Een bewaker maant ze te gaan zitten. Vanaf hun klapstoeltjes kunnen ze nauwelijks de rechtszaal zien. Er zit niets anders op dan het schouwspel via de opgehangen beeldschermen te volgen.

Links in de rechtszaal zitten vandaag drie verdachten met hun advocaten. Rechts bevindt zich de hoofdaanklager, de man die verantwoordelijk is voor het strafrechtelijk onderzoek tegen de Kenianen. Luis Moreno-Ocampo, zoals altijd modieus ongeschoren, stelt zijn internationale team in zijn slissende *Spanglish* voor. Opnieuw klinken namen vanuit de hele wereld wanneer vervolgens de advocatenteams en de griffie zich presenteren.

Als Trendafilova de eerste verdachte vraagt om zijn personalia toe te lichten, staat William Samoei Ruto op. Aarzelend zegt hij: ‘Ik ben parlements lid.’ Ruto is in Kenia beschuldigd van corruptie en geschorst als onderwijsminister, maar bij het Strafhof staat hij terecht als organisator van politiek geweld. Nauwelijks is hij uitgesproken of daar klinkt Trendafilova die hem als een schooljuf een complimentje maakt: ‘U heeft uitstekend antwoord gegeven op de vragen die ik u stelde.’ Op de tribune klinkt gegriinnik. Ruto, thuis een machtig en vrijwel onaantastbaar politicus, knippert met zijn ogen. Hij voelt zich niet op zijn gemak. Vervolgens stelt parlements lid Henry Kiprono Kosgey zich voor. Dan is de beurt aan een kleine man, die zijn arm in een mitella heeft. ‘We zijn ingelicht over het ongeluk dat u enkele dagen geleden heeft gehad. U mag blijven zitten,’ bepaalt rechter Trendafilova. Opnieuw gelach op de publieke tribune. De Keniaan stelt zich voor als: Joshua Kirwa Arap Sang. ‘Ik ben een onschuldige journalist.’

In volle vaart gaat Trendafilova verder. De rechter heeft een waarschuwing